

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että koko aikuisväestöön kohdistettavaksi aiotun järjestelmällisen hammashuollon korvaamisen toteuttamisesta luovutaan vuoden 1996 alusta, jotta valtiontaloutta voidaan tasapainottaa.

Vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneillä vakuutetuilla oikeus hammashuollon korvaukseen jatkuisi. Korvaus olisi kuitenkin tutkimuksesta ja ehkäisevästä hoidosta nykyisen 90 prosentin sijasta 75 prosenttia vahvistetun taksan mukaisesta määrästä. Muusta hoidosta korvaus olisi, kuten nykyisin, 60 prosenttia vahvistetun taksan mukaisesta määrästä, ja proteettista hoitoa tai oikomishoitoa ei edelleenkään korvattaisi.

Rintamaveteraanien oikeus saada tutkimuksesta ja ehkäisevästä hoidosta sekä proteettiseen hoitoon sisältyvästä kliinisestä työstä 100 prosentin korvaus ja muusta hoi-

dosta 60 prosentin korvaus taksan mukaisesta määrästä jatkuisi edelleen. Muulla aikuisväestöllä oikeus hammashuollon korvaukseen riippuisi, kuten nykyisin, siitä, onko annettu hoito ollut muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämätöntä.

Hammashuoltouudistuksen toteuttamisesta luopuminen säästäisi sairausvakuutusrahaston menoja vuosittain arviolta 370 miljoonaa markkaa. Tutkimuksen ja ehkäisevän hoidon korvaustason muuttamisen arvioidaan säästävän sairausvakuutusrahaston menoja lisäksi vajaa 10 miljoonaa markkaa vuodessa.

Esitys liittyy valtion vuoden 1996 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1996 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Sairauskulujen verovähennysoikeudesta luopumisen yhteydessä tehtiin sairausvakuutuslakiin muutos (1714/91), jonka mukaan oli tarkoitus ulottaa järjestelmällisen hammashuollon korvaaminen koskemaan koko aikuisväestöä 1 päivästä heinäkuuta 1992. Hammashuollon kustannuksista, mukaan lukien laboratorio- ja röntgentutkimukset, hammaslääkärin määräämät lääkkeet sekä hoitoon liittyvät matkakustannukset, olisi suoritettu korvausta koko väestölle. Sairaanhoidona olisi korvattu hammaslääkärin suorittama järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava suun ja hampaiden tutkimus ja hoito, lukuun ottamatta oikomishoitoa. Korvaus laboratorio- ja röntgentutkimuksista sekä lääkkeistä ja matkoista olisi määrätynyt sairausvakuutuksen yleisen periaatteiden mukaisesti.

Sairausvakuutuskorvausta olisi myönnetty lain voimaantulon jälkeen myös osasta proteettista hoitoa. Korvausta olisi suoritettu irtoproteettiseen hoitoon sisältyvästä kliinisestä ja hammasteknisestä työstä, jolloin itse apuvälineen korvaaminen materiaalikustannuksineen olisi jäänyt korvauksen ulkopuolelle.

Hammaslääkärin suorittamasta suun ja hampaiden tutkimuksesta sekä ehkäisevästä hoidosta perimästä palkkiosta olisi korvattu nykyisen 90 prosentin sijasta 80 prosenttia enintään taksan mukaisesta määrästä. Hammaslääkärin muusta hammashoidosta perimästä palkkiosta olisi korvattu nykyisen 60 prosentin sijasta 50 prosenttia enintään taksan mukaisesta määrästä. Myös proteettisesta hoidosta korvaus olisi ollut 50 prosenttia enintään taksan mukaisesta määrästä.

Kustannussyistä aikuisten järjestelmällisen hammashuollon ja proteettisen hoidon korvaamisen aloittamista on väliaikaisilla erityislaeilla siirretty ensin 1 päivään tammikuuta 1993 (559/92), sitten 1 päivään tammikuuta 1994 (1008/92) ja vielä 1 päivään tammikuuta 1996 (1620/93 ja 1621/93). Tämä on merkinnyt sitä, että oikeus saada sairausvakuutuksesta hammashuollon korvauksia on pääsääntöisesti ollut aikaisemmin voimaan tulleen lainsäädännön perusteella vain vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneillä vakuutetuilla. Muilla aikuisilla vakuutetuilla on

ollut oikeus sairausvakuutuksen hammashuollon korvauksiin vain, jos hampassairauden hoitaminen on muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämätöntä taikka säde- tai sytostaattihoidon vuoksi tarpeellista.

Eduskunta on Suomen itsenäisyyden 75-vuotisjuhlavuoteen liittyen hyväksynyt lain rintamaveteraanien hammashuollon järjestämisestä ja korvaamisesta (678/92). Lain mukaan rintamaveteraaneilla on ollut 1 päivästä lokakuuta 1992 oikeus saada yksityishammaslääkärin suorittamasta tutkimuksesta ja ehkäisevästä hoidosta korvausta 100 prosenttia tai, jos peritty palkkio on ollut noudatettavaksi vahvistettua sairausvakuutustaksaa suurempi, taksan mukainen määrä, ja terveyskeskuksessa suoritettu tutkimus ja hoito on ollut heille maksutonta. Proteettisen hoidon vaatimasta yksityishammaslääkärin tai erikoishammaslääkärin suorittamasta kliinisestä työstä veteraaneille on maksettu myös enintään 100 prosenttia sairausvakuutustaksan mukaisesta määrästä. Terveyskeskuksissa suoritettu protetiikkaan liittyvä kliininen hoitotyö on ollut veteraaneille maksutonta. Muutoin rintamaveteraanien hammashuollon kustannuksista on ollut voimassa, mitä järjestelmällisen hammashuollon korvaamisesta vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneille vakuutetuille on säädetty.

Hallitusohjelman lisäpöytäkirjan mukaan vuonna 1995 voimassa olevia yksivuotisia säästölakeja ja säästöpäätöksiä jatketaan. Tämä merkitsee muun muassa vuoden 1996 alusta voimaan tulevan aikuisten hammashuoltouudistuksen kumoamista. Tämän vuoksi ehdotetaan, että sairausvakuutuslakia muutetaan vastaamaan ennen hammashuoltouudistuksen toteuttamiseen tähdänneitä lainmuutoksia voimassa ollutta lainsäädäntöä, jota on myös kyseisistä muutoksista huolimatta sovellettu, koska hammashuoltouudistusta on väliaikaisilla laeilla lykätty. Lisäksi ehdotetaan, että hammaslääkärin suorittaman tutkimuksen ja ehkäisevän hoidon korvaus alennetaan nykyisestä 90 prosentista 75 prosenttiin korvaustaksan mukaisesta määrästä.

Edellä olevan mukaisesti ehdotetaan lain 5 §:ään lisättäväksi siitä kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti, jonka mukaan hammassairauksiin sovelletaan, mitä

sairausvakuutuslaissa säädetään sairaanhoidon korvaamisesta, jos kysymyksessä on muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämätön hoito tai sädehoidon tai sytostaattihoidon takia tarpeellinen hammashoito. Lisäksi 2 momenttiin sisältyisi viittaussäännös, jonka mukaan hammashuollon korvaamisesta sairaanhoitona vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneille vakuutetuille säädetään 5 b §:ssä.

Sairausvakuutuslain 5 b §:n 1 momentin johdantokappaleen ja 1 kohdan mukaan sairaanhoitona korvattaisiin sen lisäksi, mitä 5 §:n 2 momentissa säädetään, vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneille vakuutetuille hammaslääkärin suorittama järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava suun ja hampaiden tutkimus ja hoito, lukuun ottamatta oikomishoitoa sekä proteettisia toimenpiteitä ja hammasteknisiä kustannuksia.

Sairausvakuutuslain muutettavaksi ehdotetun 7 §:n mukaan lääkärin perimästä palkkiosta korvataan 60 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 60 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. Palkkiosta, jonka lääkäri on perinyt suorittamastaan laboratorio- tai röntgentutkimuksesta, suoritetaisiin korvaus lain 8 §:n mukaisesti. Hammaslääkärin suun ja hampaiden tutkimuksesta ja ehkäisevästä hoidosta perimästä palkkiosta korvattaisiin 75 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 75 prosenttia taksan mukaisesta määrästä.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Koko aikuisväestön järjestelmällisen hammashuollon toteuttamiseen tähänneen lainmuutoksen säätämisen yhteydessä vuonna 1992 uudistuksen kustannusvaikutukseksi arvioitiin 540 miljoonaa markkaa. Ehkäisevässä hammashoidossa nimellinen korvausprosentti olisi ollut koko aikuisväestölle 80 ja muussa järjestelmällisessä hammashoidossa 50. Todelliset korvausosuudet olisivat olleet uudistuksen voimaantullessa vastaavasti noin 65 ja noin 38 prosenttia perityistä palkkioista. Kustannusarviossa on otettu huomioon noin 80 miljoonaa markkaa proteettisen hammashuollon työn kustannuksina. Vuoden 1992 lokakuun alusta toteutettiin erillinen rintamaveteraanien ham-

mashuoltouudistus, jonka kustannusvaikutukseksi arvioitiin vuositasolla noin 80 miljoonaa markkaa. Koko aikuisväestön järjestelmällisen hammashuollon kustannukset vähenevät vuosittain niin sanottujen nuorten ikäluokkien (vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneiden) osuuden väestöstä kasvaessa. Siten hammashuoltouudistuksen toteuttamisesta luopumisen arvioidaan säästävän sairausvakuutuksen menoja vuonna 1996 noin 370 miljoonalla markalla. Lisäksi korvaustason laskemisen tutkimuksessa ja ennalta ehkäisevässä hoidossa arvioidaan vähentävän sairausvakuutuksen kustannuksia vajaalla 10 miljoonalla markalla.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Kansaneläkelaitosta.

4. Voimaantulo

Esitys liittyy valtion vuoden 1996 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

5. Säätämisyjärjestys

Aikuisten järjestelmällisen hammashuollon korvaamista koskevalla uudistuksella oli tarkoitus korvata 1 päivästä heinäkuuta 1992 alkaen aikuisväestölle osa heille hammas-sairauksista aiheutuvista kustannuksista, kun luovuttiin sairauskustannusten verovähennysoikeudesta. Uudistuksen voimaantuloa on lykätty 1 päivään tammikuuta 1996 asti, viikoksi laeilla (1620-1621/93). Hammashuolto on korvattu rintamaveteraaneille sekä eräiden sairauksien yhteydessä ennen vuotta 1956 syntyneille vakuutetuille. Vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneet vakuutetut ovat kuuluneet järjestelmällisen hammashuollon piiriin.

Kansanterveyttä koskevan lainsäädännön mukaan kunnan tulee ensisijaisesti järjestää vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneiden henkilöiden sekä pään ja kaulan alueelle sädehoitoa saaneiden potilaiden hampaiden tutkimus ja hoito. Kunnat voivat kuitenkin järjestää asukkaidensa hammashuollon haluamallaan tavalla voimavarojensa mukaan.

Julkisen hammashuollon peittävyys on maassamme jo kohtalaisen laaja. Alueellisia, eri ikäryhmiin kohdistuvia eroja kuitenkin on.

Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta annetulla lailla (969/95) lisättiin Suomen Hallitusmuotoon uusi 15 a §, jonka 2 momentin mukaan lailla turvataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella. Hallituksen esityksellä on tarkoitus luopua järjestelmästä, joka ei ole tullut koskaan voimaan. Sairausvakuutuslaissa säädetyistä etuuksista sairauspäivärahan sekä äitiys-, isyys- ja van-

hempainrahan vähimmäispäivärahan on katsottu kuuluvan toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan. Sen sijaan esimerkiksi sairaanhoidon kustannusten korvausten on katsottu kuuluvan perusturvakäsittien ulkopuolelle. Ehdotuksilla ei heikennetä hallitusmuodon 15 a §:n 2 momentissa tarkoitettua perustoimeentulon turvaa. Tämän vuoksi lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 5 b §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta sekä 7 §, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1714/91), sekä

lisätään 5 §:ään siitä mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1991 annetulla lailla kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti seuraavasti:

5 §

Mitä 1 momentissa säädetään sairaanhoidon korvaamisesta, sovelletaan vastaavasti hammassairauksiin, jos kysymyksessä on muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämätön hoito tai sädehoidon tai sytostaattihoidon takia tarpeellinen hammashoito. Hammashuollon korvaamisesta sairaanhoitona vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneille vakuutetuille säädetään 5 b §:ssä.

5 b §

Sairaanhoitona korvataan sen lisäksi, mitä 5 §:n 2 momentissa säädetään, vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneille vakuutetuille:

1) hammaslääkärin suorittama järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava suun ja hampaiden tutkimus ja hoito, lukuun ottamatta oikomishoitoa sekä proteettisia

toimenpiteitä ja hammasteknisiä kustannuksia;

7 §

Lääkärin perimästä palkkiosta korvataan 60 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 60 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. Palkkiosta, jonka lääkäri on perinyt suorittamastaan laboratorio- tai röntgen-tutkimuksesta, suoritetaan korvaus kuitenkin 8 §:n 1 momentin mukaisesti. Hammaslääkärin 5 b §:n 1 momentissa tarkoitetusta suun ja hampaiden tutkimuksesta sekä ehkäisevästä hoidosta perimästä palkkiosta korvataan 75 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 75 prosenttia taksan mukaisesta määrästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1996.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 5 b §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta sekä 7 §, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1714/91), sekä

lisätään 5 §:ään siitä mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1991 annetulla lailla kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Lainkohtien lailla 1714/91 vahvistettua voimaantuloa 1.7.1992 alkaen siirretty lailla 559/92 alkamaan 1.1.1993, lailla 1008/92 alkamaan 1.1.1994 ja edelleen laeilla 1620/93 sekä 1621/93 alkamaan 1.1.1996.

5 §

(2 mom. kumottu, mutta sovellettu edelleen; ks. huomautusta yllä)

5 b §

Sairaanhoitona korvataan sen lisäksi, mitä 5 §:ssä on säädetty:

1) hammaslääkärin suorittama järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava suun ja hampaiden tutkimus ja hoito, lukuun ottamatta oikomishoitoa;

7 §

Lääkärin perimästä palkkiosta korvataan 60 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa

Ehdotus

5 §

(Kumotun 2 mom. säännös sama kuin ehdotettu 2 mom. säännös)

Mitä 1 momentissa säädetään sairaanhoi-
don korvaamisesta, sovelletaan vastaavasti
hammassairauksiin, jos kysymyksessä on
muun sairauden kuin hammassairauden pa-
rantamiseksi välttämätön hoito tai sädehoi-
don tai sytostaattihoidon takia tarpeellinen
hammashoito. Hammashuollon korvaamisesta
sairaanhoitona vuonna 1956 ja sen jälkeen
syntyneille vakuutetuille säädetään 5 b §:ssä.

5 b §

Sairaanhoitona korvataan sen lisäksi, mitä
5 §:n 2 momentissa säädetään, vuonna 1956
tai sen jälkeen syntyneille vakuutetuille:

1) hammaslääkärin suorittama järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava suun ja hampaiden tutkimus ja hoito, lukuun ottamatta oikomishoitoa sekä *proteettisia toimenpiteitä ja hammasteknisiä kustannuksia*;

7 §

Lääkärin perimästä palkkiosta korvataan 60 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa

Voimassa oleva laki

edellyttää, 60 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. Hammaslääkärin suorittamasta suun ja hampaiden tutkimuksesta sekä ehkäisevästä hoidosta perimästä palkkiosta korvataan 80 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 80 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. *Hammaslääkärin perimästä palkkiosta korvataan 50 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 50 prosenttia taksan mukaisesta määrästä.* Palkkiosta, jonka lääkäri on perinyt suorittamastaan laboratorio- tai röntgentutkimuksesta, suoritetaan korvaus 8 §:n 1 momentin mukaisesti.

Ehdotus

edellyttää, 60 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. Palkkiosta, jonka lääkäri on perinyt suorittamastaan laboratorio- tai röntgentutkimuksesta, suoritetaan korvaus *kuitenkin* 8 §:n 1 momentin mukaisesti. Hammaslääkärin 5 b §:n 1 momentissa tarkoitetusta suun ja hampaiden tutkimuksesta sekä ehkäisevästä hoidosta perimästä palkkiosta korvataan 75 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 75 prosenttia taksan mukaisesta määrästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.
